

ÚVOD K DESIATIM BOŽÍM PRIKÁZANIAM

Drahí birmovanci!

Touto prednáškou začneme preberať ďalšiu časť, **kresťansko - katolícku morálku**, čiže 10 Božích prikázaní. Aby sme lepšie pochopili zmysel 10-tich Božích prikázaní povieme si zopár **všeobecných informácií: o morálke, o slobode, o hriechu, o svedomí, o prikázaniach**, čiže o pojmoch, ktoré úzko súvisia s Božími prikázaniami.

Morálka: Keď dnešný človek počuje slovo morálka, hneď sa pýta: „čo to len bude...??? Zase nejaké príkazy a zákazy, čo smieme a čo nesmieme!“ Každý človek má morálku. Aj neveriaci ľudia. Pretože každý si uvedomuje čo môže a čo nemôže robiť. Teda morálka vychádza z ľudskej prirodzenosti. Lenže my kresťania nestaviame našu kresťanskú morálku len na ľudskej prirodzenosti, ale na Božích prikázaniach = **na Božej vôli!!! Mnohí chápu morálku len ako množstvo zákazov, príkazov a obmedzení. Ale to je neúplný, jednostranný a častokrát nesprávny pohľad na morálku. Boh nám ju nedáva preto aby nás obmedzil, v niečom ochudobnil, ale dáva ju nám preto, aby sme prežívali život v radosti, v šťastí, v plnosti.** Ježiš povedal: „Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie.“ (Jn 10, 10) Boh ľudí veľmi miluje a všetko čo robí, robí z lásky k nám. Boh chce pre nás len a len to najlepšie, preto nám dal kresťanskú morálku, Božie prikázania. **Takto sa, drahí birmovanci, pozerajte na Božie prikázania – nie tak, čo nám zakazujú, ale že ich dodržiavaním sa človeku dostáva veľa dobra!!!**

Sloboda: Boh stvoril človeka z lásky, a preto ho stvoril ako slobodného. Boh chce aby sa človek slobodne rozhodol túto Jeho lásku opätovať. Keby nás Boh nasilu viedol k tomu, aby sme ho milovali, neboli by sme slobodní, ale by sme boli otrokmi Boha. Bola by to láska z donútenia. A Boh nechce aby sme boli otrokmi, On chce aby sme boli slobodnými Božími deťmi, preto nám dáva slobodu.

Sloboda je schopnosť človeka rozhodnúť sa, vybrať si. A sloboda, ktorú nám ponúka Boh, je možnosť rozhodnúť sa pre Boha alebo proti nemu! Každé rozhodnutie pre Boha je **dobro** a každé rozhodnutie proti Bohu je **zlo, a vlastne hriech. Človek zneužíva svoju slobodu a stáva sa otrokom práve vtedy, keď hreší.** „Ježiš povedal: „Každý, kto pácha hriech, je otrok.“ (Jn 8, 34) Lebo Boh chce aby sme svoju slobodu používali tak, že budeme konať dobro a nie zlo – hriech! Sloboda nie je to, keď si človek robí čo chce – to už je **anarchia, bezohľadnosť, sebeckosť, arogancia.** **Čím viac človek koná dobro, tým viac sa stáva slobodnejším!!!**

Hriech: Ako som už naznačil vyššie, hriech je slobodné rozhodnutie sa proti Bohu, teda **hriech je slobodné, dobrovoľné a vedomé porušenie Božieho prikázania.** Toto slobodné rozhodnutie prináša so sebou aj dôsledky, a síce **osobný trest za spáchané zlo**, ale aj **pribudnutie ďalšieho zla do sveta.** Pretože každým hriechom prichádza do sveta ďalšie zlo. Čím viac bude ľudstvo páchať hriechy, tým viac bude zla vo svete. Z hriechu pochádza všetko čo trápi ľudstvo – násilnosti, terorizmus, krádeže, prepady, vraždy, vojny, nenávisť, nevera a mnohé iné ... Každým spáchaným hriechom si **diabol berie za to od človeka daň**, v podobe toho čo človek má. Napr. pokoj, životnú či rodinnú pohodu, zdravie, šťastie, Božie požehnanie, atď. Nuž a nakoniec, to bude večný trest – **zatratenie**, čiže nakoniec diabol získa to, o čo mu najviac ide – **ľudskú dušu.**

Iba sloboda robí človeka zodpovedným za vlastné činy a to v takej miere, v akej sú dobrovoľné. Osobná pripočítateľnosť nejakého hriechu a zodpovednosť zaň sa môžu znížiť, ale aj zrušiť nevedomosťou, nepozornosťou, násilím, strachom, zlozvykmi, alebo nejakými psychickými poruchami. **Samozrejme, že prestúpenia Božích prikázaní nie sú svojou hodnotou rovnaké.** Tieto prestúpenia sa delia podľa toho, s akým úmyslom sa zlo koná a v akej veľkej veci. (Např. Nemôže byť predsa rovnakým hriechom ak niekto ukradne 1000 €, alebo ak niekto ukradne v obchode žuvačku. Hoci jedno aj druhé je zlo – krádež a teda hriech!)

Preto, ak sa:

- **poruší Božie prikázanie vo vážnej veci, celkom vedome a dobrovoľne,** jedná sa o veľký priestupok voči Bohu, ktorý nazývame **ťažký, veľký alebo smrteľný hriech.** Smrteľný preto, lebo duša ním stráca milosť posväcujúcu.
- **poruší Božie prikázanie vo veci menej podstatnej, alebo sa spáchal hriech s nie celkom jasným vedomím že ide o zlo, alebo sa neurobí veľká škoda na cti či majetku,** vtedy hovoríme o **malom, ľahkom, všednom hriechu.** Ak sa niekto úprimne snaží o dokonalosť vo svojom živote, ten sa snaží vyhýbať aj týmto všedným hriechom. Kto prestane brať vážne malé previnenia, napokon skončí vo veľkom. Preto svätci brali vážne všedné hriechy! **Katechizmus Katolíckej Cirkvi** to vyjadruje slovami: **„Vedomý a dobrovoľný všedný hriech, nás pozvoľna disponuje na spáchanie smrteľného hriechu!“**

Človek sa má v živote usilovať o to, aby jeho skutky boli morálne dobré. Čiže aby neboli hriešne. Táto morálnosť ľudských skutkov závisí od:

- 1) **zvoleného predmetu** – ktorý má byť vždy dobrý. Človek sa má v živote snažiť voľiť si vždy len a len dobro!
- 2) **úmyslu** – aj úmysel človeka má byť vždy dobrý. Vždy má mať človek v úmysle konať dobro. No dobrý úmysel nikdy neurobí dobrou tú vec, ktorá je zlá. (Např. Nemôžem oklamať, aj keď mám dobrý úmysel. To klamstvo vždy bude zlé. Klamstvo sa nestane na základe dobrého úmyslu dobrou vecou!) A naopak, zlý úmysel (např. vychvaľovanie sa) robí zlým aj ten čin, ktorý môže byť v sám sebe dobrým (např. Chválím sa, že som dal 1 milión na charitu!).
- 3) **okolnosti** – okolnosti nemôžu zmeniť morálnu kvalitu činov. Zlý skutok sa okolnosťami nestane dobrým. No okolnosti prispievajú k zmenšeniu, alebo k zväčšeniu dobra alebo zla. Môžu aj oslabiť, alebo zväčšiť zodpovednosť konajúceho (např. konať zo strachu pred smrťou).

Všetky tri časti musia byť dobré, lebo iba vtedy je ľudský čin dobrý. Je nesprávne hodnotiť ľudské činy iba podľa úmyslu a okolností. Je potrebné si všimnúť aj daný predmet, čiže čin ako taký, pretože sú činy, ktoré sú nezávisle od okolností a úmyslov, vždy nedovolené!

Svedomie: V každom človeku sa v jeho vnútri ozýva „hlas“, ktorý mu hovorí čo je dobré a čo zlé! Tento vnútorný hlas nazývame svedomie. Svedomie je Boží zákon, ktorý Boh vpísal do srdca každého človeka. Každý človek vie preto rozlíšiť čo je dobré a čo zlé. Za to dobro, ktoré urobíme má človek dobrý pocit a **za to zlo má človek výčitky svedomia.**

- **Správne svedomie** nás správne upozorňuje čo je dobro a čo zlo. Dobro máme robiť a zlu sa máme vyhýbať!

- **Nesprávne (otupené) svedomie** slabo rozlišuje medzi dobrým a zlým, aj vo veľkých hriechoch vidí iba malé chyby, alebo niektoré hriechy ani vôbec nepokladá za hriechy! **Ak si človek začne vo svojom živote ospravedlňovať hriechy, alebo nachádzať výhovorky, tým si svoje svedomie robí menej a menej citlivým.**

Človek si správne svedomie zachováva predovšetkým: spytovaním svedomia na záver dňa, pravidelnou mesačnou sv. spoveďou, výchovou od rodičov, Božím Slovom, učením cirkvi, dobrými radami druhých ľudí.

Prikázania: Nebeský Otec nás veľmi miluje a chce nás mať všetkých u seba v nebi. On urobil všetko preto, aby sme sa do toho neba mohli dostať. Aj Božie prikázania nám dal preto, aby nám ukázali akým spôsobom sa do neba dostaneme. Je teda len na nás či vykročíme po ceste Božích prikázaní, ktorá na 100% vedie do neba! Ani bežný ľudský život si nevieme predstaviť bez rôznych usmernení – dopravné prepisy, rôzne návody na použitie, atď. Božie prikázania nám teda pomáhajú dôjsť do neba, ale aj prežívať život na zemi v pravom šťastí a v pokoji. **Pretože každé porušenie Božieho prikázania sa negatívne prejavuje aj v bežnom živote!!!**

Raz sa Ježiša opýtali: *Učiteľ, ktoré prikázanie v Zákone je najväčšie? On povedal: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojim srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou! To je najväčšie a prvé prikázanie. Druhé je mu podobné: Milovať budeš svojho blížneho ako seba samého!“* (Mt 22, 37 – 39) – toto je tzv. **prikázanie lásky:** Na prvom mieste máme v našom živote milovať Boha!!! To je naše najväčšie poslanie. No nemáme Ho milovať tak, ako máme radi ľudí alebo veci. Boha milujeme nadovšetko, čo je aj vyjadrené slovami: *„...celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou!“* To znamená, že Ho máme radšej ako všetkých ľudí, viac ako rodičov, priateľov alebo ktorúkoľvek vec na svete. Boha milujeme viac ako seba samých! Preto **prvé 3 Božie prikázania z Desatora sa vzťahujú na Boha.**

Lenže túto lásku voči Bohu dokazujeme tak, že druhých ľudí, ktorí sú okolo nás milujeme presne tak, ako máme radi sami seba! **Láska k človeku je najlepším vyznaním lásky k Bohu.** Svätý Ján apoštol napísal: *Ak niekto povie: Milujem Boha, a nenávidí svojho brata, je luhár. Ved' kto nemiluje brata, ktorého vidí, nemôže milovať Boha, ktorého nevidí. (1 Jn 4, 20)* Máme milovať každého človeka, bez rozdielu – či je dobrý, alebo zlý, chudobný / bohatý, starý / mladý, zdravý / chorý, čiernej, alebo bielej pleti. Pretože v každom človeku je prítomný Boh, každý je stvorený na Boží obraz!!! **Ďalších 7 prikázaní z Desatora hovorí o správnej láske k sebe samým a voči druhým ľuďom!**